

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมค่านิยมนักเรียน โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความสะดวกและความเข้าใจตรงกัน ดังนี้

- N แทน จำนวนกลุ่มเป้าหมาย
 $\bar{X}$ แทน คะแนนตัวกลางเลขคณิต
S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ลำดับชั้นในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยแยกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาก่อนการพัฒนาและหลังพัฒนา

รายค่านักเรียนที่มีปัญหาและนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันปัญหา

ระยะที่ 1 การวิเคราะห์จากบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต

การดำเนินการพัฒนาคุณธรรมด้านวินัยนักเรียนใน โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ปรากฏผลดังนี้

1.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป การเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้ สัมภาษณ์และสังเกตพฤติกรรมวินัยนักเรียนใน โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ทั้ง 4 ด้านจากนั้นได้ วิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 4 ด้าน คึงตารางที่ 9 ต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ผลของพฤติกรรมวินัยนักเรียนจากการศึกษาสภาพปัญหาปัจจุบัน

ที่	ชั้น	เพศ		พฤติกรรมพัฒนาวินัยตามกรอบการวิจัย			
		ชาย	หญิง	วินัยต่อตนเอง			วินัยต่อส่วนรวม
				การแต่ง กาย	มารยาท งาม	การตรงต่อ เวลา	
1	ป.1	8	4	2	3	-	5
2	ป.2	12	12	3	5	1	10
3	ป.3	5	8	2	1	-	2
4	ป.4	6	5	3	2	-	1
5	ป.5	5	5	4	3	1	2
6	ป.6	15	11	3	4	-	10
7	ม.1	9	13	4	2	1	2
8	ม.2	7	7	1	2	1	2
9	ม.3	2	3	1	-	1	1
รวมทั้งสิ้น		69	68	23	22	5	35

จากตารางที่ 9 พบว่า จากบันทึกการประชุม โดยการใช้แบบบันทึกการประชุม นักเรียนทั้งหมด 137 คน พบนักเรียนกลุ่มปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านการแต่งกาย จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 16.79 พบนักเรียนกลุ่มปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านมารยาทงามจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 16.06 พบนักเรียนกลุ่มปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านการตรงต่อเวลาจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.64 พบนักเรียนกลุ่มปัญหาเกี่ยวกับวินัยด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 25.54

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เสนอพฤติกรรมวินัยทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบการวิจัยให้ที่ประชุมได้รับทราบเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน โดยให้ทุกคนได้เสนอข้อคิดเห็น และอภิปรายได้อย่างหลากหลาย ดังรายละเอียดที่พอสรุปได้ดังนี้

“...การแต่งกายของนักเรียนชายส่วนใหญ่ไม่ถูกต้องตามระเบียบ เช่น ขอบปลอกเสื้อลอยชาย ไม่สวมถุงเท้า รองเท้า สวมรองเท้าแตะ ไม่ผูกเชือกรองเท้า เขี่ยปลิ้นรองเท้า ดิคกระดุมไม่ครบทุกเม็ด พับแขนเสื้อ ไม่ใส่เข็มขัด ทำทรงผมตามใจชอบ...”

(คุณครูวิไลลักษณ์ จันทร์ลอย. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...นักเรียนบางคนไม่ค่อยตรงต่อเวลามาโรงเรียนสายไม่ทันเข้าแถวเคารพธงชาติ เข้าห้องเรียนไม่ทัน ส่งงานช้ากว่ากำหนด...”

(คุณครูอุดมศักดิ์ เจริญมนตรี. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...มีนักเรียนบางคนไม่ค่อยเอาใจใส่และสนใจต่องานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ไม่ทำการบ้าน ไม่ส่งงาน...”

(คุณครูลัดดาวัลย์ ชมภูหลง. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...นักเรียนบางคนขาดวินัยต่อส่วนรวมไม่สนใจและเอาใจใส่ในการดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนในเขตความรับผิดชอบของตนเอง...”

(คุณครูบัวเรือน แสนดี. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...ปัญหาที่พบเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนทางด้านวินัย ทางฝ่ายแนะแนวได้พยายามให้การอบรม ให้การแนะแนว คำปรึกษาและความช่วยเหลือในเบื้องต้นแล้ว มีนักเรียนบางคนมีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น แต่ยังมีนักเรียนบางกลุ่มไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและไม่สนใจที่ปฏิบัติตามสมควรได้รับการแก้ไขต่อไป...”

(คุณครูคาริน บุญพรมมา.18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...ควรให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้ช่วยกันแก้ไขปัญหากับพฤติกรรมวินัย ต่อตนเองและต่อส่วนรวมของนักเรียนต่อตนเองและต่อส่วนรวม หากปล่อยไว้จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพโดยรวมของโรงเรียนและเป็นปัญหาในระดับชาติ คิดันคิดว่าวันนี้ที่ประชุมควรหาแนวทางแก้ไขปัญหาร่วมกันและสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อพัฒนาวินัยต่อตนเองและต่อส่วนรวมของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น...”

(ผู้วิจัย. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...ปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนทางด้านวินัย ผู้ปกครองทุกคน ให้ได้มีส่วนรับทราบและให้มีส่วนร่วมในการดูแลและช่วยเหลือบ้าง...”

(ผู้ปกครอง. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

“...ควรสร้างข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ร่วมกันจากทุกฝ่าย นักเรียนทุกคนพร้อมที่จะนำไปปฏิบัติต่อไป...”

(นักเรียน. 18 พฤษภาคม 2553 : การประชุม)

1.2 เมื่อที่ประชุมระดมความคิดเห็นอย่างหลากหลาย จากแนวคิดและวิธีการแก้ปัญหของผู้เข้าร่วมประชุม ที่ประชุมได้สรุปข้อตกลงร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมดังนี้

1.2.1 เมื่อพฤติกรรมของนักเรียนที่เป็นปัญหาทางคุณธรรมด้านวินัย เช่น การ แต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบของทางโรงเรียน มาโรงเรียนสายไม่ทันเข้าแถวเคารพธงชาติเข้าห้องเรียนช้า ไม่เอาใจใส่ต่องานที่ครูมอบหมาย และไม่ปฏิบัติหน้าที่ในการรักษาความสะอาดห้องเรียนหรือบริเวณโรงเรียน ให้แจ้งนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบ พร้อมทั้งให้ทางโรงเรียนทำหน้าที่ให้การอบรม แนะนำ ตักเตือนว่ากล่าว สั่งสอนตามประเด็นกรณีความผิดวินัย และบันทึกพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดบันทึก การแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

1.2.2 เมื่อพบพฤติกรรมความผิดวินัยดังกล่าวหรือกรณีความผิดวินัยเรื่องอื่นเกิดขึ้นอีกสำหรับนักเรียนคนเดิม ให้ทางโรงเรียนแจ้งผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบและกล่าวตักเตือน พร้อมทั้งบันทึกพฤติกรรมเป็นลายลักษณ์อักษรในสมุดบันทึก โดยให้นักเรียนและผู้ปกครองลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

1.2.3 เมื่อพบพฤติกรรมทางด้านวินัยของนักเรียนเกิดขึ้นอีก ไม่ว่าจะกรณีใด ๆ เป็นครั้งที่ 3 ให้แจ้งผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบและให้ทำพันธะสัญญาาร่วมกันระหว่าง

ผู้ปกครองนักเรียนและทางโรงเรียน โดยมีเงื่อนไขว่าจะไม่เกิดกรณีความผิดวินัยเกิดขึ้นอีก พร้อมทั้งทำทัณฑ์บนไว้เป็นหลักฐาน เพื่อดำเนินการปรับปรุงพฤติกรรมต่อไป

1.2.4 ที่ประชุมมีมติร่วมกันในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาวินัยของนักเรียน ประกอบด้วย 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมพุทธบุตร กิจกรรมนักเรียนตัวอย่าง กิจกรรมคลินิกนักเรียน กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน และกิจกรรมครูประจำคุ้ม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนามาก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนา
รายด้าน

ระยะที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการพัฒนา

หลังจากที่ทำการศึกษาแล้ว พบปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนที่มีปัญหา และวิเคราะห์ปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข ในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหา โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Reseach) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน

1. ขั้นการวางแผน (Planning) ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาของนักเรียน และวางแผนในการแก้ไขปัญหาค้นหาแนวทาง การตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาด

2. ขั้นการปฏิบัติการ (Acting) ผู้วิจัยได้ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาค้นหาแนวทาง การตรงต่อเวลา การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา และกิจกรรมครูประจำคุ้ม

3. ขั้นการสังเกตการณ์ (Observing) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหา โดยผู้สังเกตเป็นครู และผู้ปกครอง ของนักเรียน

4. ขั้นการสะท้อนผล (Reflecting) ผู้วิจัยสะท้อนผลการวิจัยในรายงานการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนามาก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหา ด้านการแต่งกาย ด้านมารยาทงาม ด้านการตรงต่อเวลา และด้านการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมพัฒนา ตามตารางต่อไปนี้

1. การสะท้อนผลหลังจากการทำกิจกรรมอบรมพุทธบุตร

ด้านวินัยต่อตนเอง ได้แก่การแต่งกาย มารยาทงาม การตรงต่อเวลา และ วินัยต่อส่วนรวม ได้แก่ การทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน ในระหว่างวันที่ 1 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ถึง วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2553 ณ โรงเรียนบ้านแม่ใหญ่ ตำบลแก่งเลิงจาน อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคามวินัยต่อตนเองและต่อส่วนรวม นักเรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปทั้งความคิดและ

การแสดงออกทางด้านการแต่งกาย มาโรงเรียนการแสดงออกต่อเพื่อนและคุณครู เป็นเพื่อนที่ดี ช่วยเหลือผู้อื่น มีความอ่อนน้อมต่อครูอาจารย์ มีระเบียบวินัยมีความรับผิดชอบมีความสามัคคี ต่อเพื่อนในการทำงาน ดังเห็นได้จากตารางที่ 10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10 สรุปค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)ระดับการพัฒนาคุณธรรม
ด้านวินัยนักเรียนแต่ละด้าน ก่อนและหลังใช้กิจกรรม (นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย)

การปฏิบัติงานดำเนินการพัฒนา วินัยนักเรียน	ก่อนการพัฒนา		หลังการพัฒนา		ระดับ การพัฒนา
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. ด้านการแต่งกาย	2.96	1.276	4.49	.544	มาก
2. ด้านมารยาทงาม	2.48	1.197	4.42	.606	มาก
3. ด้านตรงต่อเวลา	2.18	1.233	4.45	.566	มาก
4. ด้านการทำความสะอาด ห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน	2.84	1.183	4.45	.588	มาก
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	2.62	1.222	4.45	.576	มาก

จากตารางที่ 10 การประเมินการพัฒนาคุณธรรมด้านวินัยนักเรียน โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่า ผลการประเมินการพัฒनावินัยก่อน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=2.62$) และหลังการดำเนินกิจกรรมพัฒनावินัยนักเรียน และหลังการดำเนินกิจกรรมพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$) สรุปว่า พฤติกรรมการพัฒนาคุณธรรมวินัยทั้ง 4 ด้านมีคะแนนเพิ่มขึ้น มีระดับมาก

กลุ่มผู้ร่วมวิจัยได้เสนอพฤติกรรมวินัยทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบการวิจัยให้ที่ประชุม ได้รับทราบเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน จากการสัมภาษณ์ สังเกตและการเสนอแนะในที่ประชุมกลุ่มย่อยจากผู้ร่วมวิจัย โดยให้ทุกคนได้เสนอข้อคิดเห็นและอภิปราย ได้อย่างหลากหลาย ดังรายละเอียดที่พอสรุปได้ดังนี้

“...นักเรียนส่วนมากเรียนร้อยขึ้นกว่าเดิม มีสัมมาคารวะ รู้จักร่วมมือกันทำงานที่มอบหมายมากขึ้น เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนดีเป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระเบียบวินัยของโรงเรียน

(ครูประจำชั้น. 18 กันยายน2553 : สัมภาษณ์)

“...ในช่วงตอนเช้าแถวหน้าเสาธง นักเรียนมีการปรับปรุงตัวเอง แต่งตัวถูกระเบียบมากขึ้น มาเข้าแถวทันเวลา ตั้งใจทำกิจกรรม...”

(ครูเวรประจำวันจันทร์ 18 กันยายน2553 : สัมภาษณ์)

“...นักเรียนมีพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นรู้จักช่วยเหลือผู้ปกครองในการทำงานรับผิดชอบต่อตัวเองไม่ได้ให้ผู้ปกครองคอยตักเตือนบ่อยๆ ไม่นอนตื่นสายเหมือนแต่ก่อน...”

(ผู้ปกครองนักเรียน 18 กันยายน2553 : สัมภาษณ์)

2. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจาก กิจกรรมนักเรียนตัวอย่าง

การสะท้อนผลการดำเนินการกิจกรรมนักเรียนตัวอย่าง พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินการกิจกรรมนี้ประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 35 คน และตัวแทนครูในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาอีกจำนวน 2 คน ซึ่งจะใช้แบบบันทึกรายชื่อนักเรียนตัวอย่างทั้งหมด 13 ชุด โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมทางด้านการแต่งกาย ด้านมารยาทงาม ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย ตามกรอบการวิจัย หลังจากนั้นแต่ละคนบันทึกรายชื่อนักเรียนเรียงตามลำดับที่ 1 – 2 ตามกรอบการวิจัยแล้วนำแบบเสนอชื่อนักเรียนตัวอย่างมาสรุปค่าคะแนนคนที่ได้รับการเสนอชื่อมากที่สุดแต่ละด้านเพื่อมอบเกียรติบัตรให้นักเรียนในวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2553

สรุปผลการดำเนินการตามกิจกรรมนักเรียนตัวอย่างระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ตามกรอบการวิจัยพฤติกรรมวินัยต่อตนเอง และต่อส่วนรวมแยกตามระดับดังนี้

ระดับประถมศึกษาด้านการแต่งกาย พบว่านักเรียนตัวอย่าง คือนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากจำนวนนักเรียนชั้นประถมศึกษา 68 คน คิดเป็นร้อยละ 8.33 ด้านมารยาทงามพบว่านักเรียนตัวอย่าง คือนักเรียนหญิง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จากจำนวนนักเรียนประถมศึกษา 68 คน คิดเป็นเป็นร้อยละ 5.12 ด้านการตรงต่อเวลาพบว่านักเรียนตัวอย่าง คือนักเรียนชาย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากจำนวนนักเรียนประถมศึกษา 96 คน คิดเป็นร้อยละ 15.63 และด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนปฏิบัติหน้าที่

ตามที่มอบหมาย นักเรียนตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากจำนวนนักเรียน ประถมศึกษา 96 คน คิดเป็นร้อยละ 27.08

ระดับมัธยมศึกษาด้านการแต่งกาย พบว่านักเรียนตัวอย่าง คือนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา 41 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07 ด้าน มารยาทงามพบว่านักเรียนตัวอย่าง คือนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากจำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา 41 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 ด้านการตรงต่อเวลาพบว่านักเรียนตัวอย่าง คือนักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากจำนวนนักเรียนมัธยมศึกษา 41 คน คิดเป็นร้อยละ 7.32 และด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนปฏิบัติหน้าที่ตามที่ มอบหมาย นักเรียนตัวอย่างคือ นักเรียนหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากจำนวนนักเรียน มัธยมศึกษา 41 คน คิดเป็นร้อยละ 17.07

3. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล กิจกรรมคลินิกนักเรียน

การสะท้อนผลการดำเนินกิจกรรมคลินิกนักเรียน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การดำเนินการกิจกรรมนี้ประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมวิจัยคือครูประจำชั้นจำนวน 9 คนและครูแนะ แนว จำนวน 2 คน รวมทั้งหมดจำนวน 11 คน ร่วมมือกันเพื่อให้ความช่วยเหลือนักเรียนและ ช่วยแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มปัญหาเป็นรายบุคคล ในช่วงโมงแนะแนว นักเรียนกลุ่มพัฒนา ด้านการแต่งกาย 23 คน มารยาทงาม 22 คน การตรงต่อเวลา 5 คน และการทำความสะอาด ห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน 35 คน ซึ่ง จะใช้ แบบสัมภาษณ์กิจกรรมคลินิกนักเรียน และ แบบสังเกตโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมทางด้านการแต่งกาย ด้านมารยาทงาม ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ตามกรอบการวิจัย หลังจากนั้นแต่ละคนนำแบบบันทึกกิจกรรมคลินิกนักเรียน มาสรุปแล้วเสนอแบบพรรณนาดังนี้

“...จากการสังเกตการมาโรงเรียนนักเรียนแต่เช้าและทันเช้าแถวเคารพธงชาติ และเข้าห้องเรียนทันเวลาตามที่กำหนด...”

(คุณครู ศิวพร ชำชอง 2 กันยายน 2553 : การสังเกต)

“...นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าตัวเองแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของทาง โรงเรียนบาง คนที่แต่งกายไม่ถูกต้องมาจากการเลียนแบบเพื่อนนักเรียน โรงเรียนอื่น...”

(คุณครูลัดดาวัลย์ ชมภูหลง. 13 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าการทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยที่นักเรียนไม่ชอบ และส่งไม่ทันตามกำหนดเวลา เนื่องจากไม่เข้าใจวิธีการทำงานและไม่มีอุปกรณ์ในการทำงาน และใช้เวลาไปทำอย่างอื่นมากกว่า...”

(คุณครูพรพิศ นาดมทอง 15 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายบางคนแต่งกายถูกต้องตามระเบียบของทางโรงเรียน ในช่วงเช้า พอถึงช่วงบ่ายปล่อยเสื้อลอยชาย ไม่สวมรองเท้า...”

(คุณครูวิไลลักษณ์ จันทร์ลอย 20 กันยายน 2553 : การสังเกต)

“...นักเรียนส่วนใหญ่ตอบว่าเมื่อกระทำผิดวินัยแล้วไม่อยากจะทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบ เนื่องจากกลัวผู้ปกครองดุคำ และทำโทษ...”

(คุณครูอุดมศักดิ์ เชนมนตรี. 20 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

สรุปผลการดำเนินการตามกิจกรรมคลินิกนักเรียนในการดำเนิน การพัฒนาวินัยกลุ่ม ผู้ร่วมวิจัยได้ให้คำปรึกษาและให้ความช่วยเหลือและรับทราบปัญหาของนักเรียนเป็นรายบุคคล ระหว่างการดำเนินการ ผู้ร่วมวิจัยได้สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนกลุ่มเป้าหมาย นักเรียนส่วนใหญ่มีพฤติกรรมวินัยต่อตนเองและต่อส่วนรวมตามกรอบการวิจัย พอสรุปได้ดังนี้ ด้านการแต่งกาย นักเรียนส่วนใหญ่แต่งกายถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนเพิ่มขึ้นจะมีเพียงบางคนที่ยังแต่งกายไม่ถูกต้องตามระเบียบ เป็นต้นว่า ไม่ติดกระดุมให้ครบทุกเม็ดและปล่อยเสื้อ ลอยชาย ส่วนนักเรียนหญิงไม่มีพฤติกรรมในด้านการแต่งกายที่ผิดระเบียบ ด้านมารยาทงาม นักเรียนมีมารยาทที่ดีขึ้นเช่นเดินผ่านผู้ใหญ่รู้จักก้มหัว ส่ง-รับ ของจากครูไหว้ทุกครั้ง จะนั่งลง เมื่อจะพูดกับครูในขณะที่ครูนั่ง เป็นต้น ด้านการตรงต่อเวลา นักเรียนในกลุ่มเป้าหมาย ส่วนมากมาโรงเรียนแต่เช้า ทันเช้าแถวเคารพธงชาติ และเข้าห้องเรียนทันตามกำหนดเวลา ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียนใน นักเรียนส่วนใหญ่รับผิดชอบต่อ หน้าที่เวรรักษาความสะอาดของห้องเรียนและบริเวณวามรับผิดชอบตามที่ได้รับมอบหมาย มี บางคนและเป็นบางวันที่นักเรียนไม่ทำโดยอ้างเหตุผลว่าไม่สบายหรือทำการบ้านยังไม่เสร็จ

4. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล กิจกรรมการเยี่ยมบ้าน

การสะท้อนผลการดำเนินการกิจกรรมเยี่ยมบ้าน พบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใน การดำเนินการกิจกรรมนี้ประกอบด้วย กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 11 คน นักเรียนกลุ่มพัฒนา ด้านการแต่งกาย 23 คน มารยาทงาม 22 คน การตรงต่อเวลา 5 คน และการทำความสะอาด

ห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน 35 คน ซึ่ง จะใช้ แบบสัมภาษณ์กิจกรรมคลินิกนักเรียน และแบบสังเกตโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดใช้เวลาในการสังเกตพฤติกรรมทางด้านการแต่งกาย ด้านมารยาทงาม ด้านการตรงต่อเวลา ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย ตามกรอบการวิจัย หลังจากนั้นแต่ละคนนำแบบบันทึกกิจกรรมคลินิกนักเรียน มาสรุปแล้วเสนอแบบพรรณนาดังนี้

“...นักเรียนจำนวน 137 คน อาศัยอยู่กับบิดามารดา จำนวน 100 คน อยู่กับญาติจำนวน 37 คน ส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาเนื่องจากพ่อแม่หย่าร้าง บิดามารดาไปทำงานต่างถิ่น ...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย, 13 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนมากใช้เวลาเดินทางไปและกลับจากโรงเรียนโดยการเดิน จักรยาน และจักรยานยนต์ ใช้เวลาไม่ถึง 20 นาที ส่วนมากไปโรงเรียนก่อน 08.00 น. และกลับถึงบ้านก่อนเวลา 16.30 น....”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย, 15 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองส่วนใหญ่ของนักเรียนบอกว่านักเรียนในปกครองของตนเองได้ช่วยเหลืองานตามที่รับผิดชอบตามที่มอบหมายและใช้เวลาทำการบ้านในช่วงเวลาหลังจากเลิกเรียนและก่อนเข้านอนตอนกลางคืน...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย, 17 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...อยู่ที่บ้านนักเรียนส่วนใหญ่จะเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ การแต่งกาย เป็นระเบียบ แตกต่างจากเมื่อก่อนมาก กลับถึงบ้านรู้จักช่วยงานผู้ปกครอง...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย, 20 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองตอบว่าได้ให้ความร่วมมือในการว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในปกครอง นักเรียนให้ความเชื่อฟังและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย, 27 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองและนักเรียนให้การต้อนรับและตื่นเต้นดีใจเมื่อเห็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมาเยี่ยมบ้าน...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย, 27 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

สรุปผลการดำเนินการตามกิจกรรมการเยี่ยมบ้านของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมด้านวินัย พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ชื่นชมและเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างทางโรงเรียนกับทางบ้าน นักเรียนภาคภูมิใจที่เห็นคุณครูไปเยี่ยมบ้าน ให้การต้อนรับและฝากทางโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดไป จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของกลุ่มเป้าหมายหลังจากการดำเนินการเสร็จแล้ว ปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านวินัยต่อตนเองและต่อส่วนรวมในทางที่ดีขึ้น โดยได้รับคำชมเชยจากทางผู้ปกครองตลอดจนครูกลุ่มผู้ร่วมศึกษาและครูในโรงเรียนหลายท่านว่านักเรียนแต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อยและมาโรงเรียนแต่เช้ากว่าเดิมและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและเอาใจใส่ในการดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณเป็นอย่างดี การประพฤติผิดระเบียบของทางโรงเรียนมีน้อยลง เห็นได้จากการบันทึก พฤติกรรมของนักเรียนในสมุดบันทึกการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนไม่ค่อยมี แต่อาจจะมีก็เป็นที่กรณีความผิดเล็กน้อยที่ไม่รุนแรงที่สามารถบอกกล่าวและเตือนแล้วนักเรียนก็นำไปแก้ไขในทางที่ดีขึ้น ซึ่งไม่ได้ลงบันทึกและรายงานผู้ปกครองเหมือนครั้งก่อน

5. ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล กิจกรรมครูประจำคุ้ม

การสะท้อนผลการดำเนินกิจกรรมครูประจำคุ้ม พบว่า กลุ่มผู้ร่วมวิจัย ใช้วิธีการเยี่ยมคุ้มเพื่อสร้างความเข้าใจและรับทราบความเป็นอยู่ ของนักเรียน และสร้างความตระหนักให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการเอาใจใส่ของครูและสร้างความรักและความเป็นกันเองให้แก่นักเรียนโดยจัดเป็นครูประจำคุ้ม ออกเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกวันอังคารหลังเลิกเรียน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 35 คน โดยเน้นความสำคัญกับนักเรียนเท่ากันทุกคน เป็นการไปเยี่ยมผู้ปกครองในคุ้มที่ได้รับผิดชอบ สอบถามความเป็นอยู่ทั่วไป และพูดคุยเกี่ยวกับนักเรียนในปกครอง ใช้เวลาหลังเลิกเรียน และกำชับครูผู้รับผิดชอบให้ดูแลติดตามนักเรียนในเขตรับผิดชอบถ้ามีปัญหาให้รายงานผู้บริหารทราบ ใน เดือนมิถุนายน-กันยายน พ.ศ. 2553 หลังจากนั้นแต่ละคนนำแบบบันทึกกิจกรรมครูประจำคุ้ม มาสรุปแล้วเสนอแบบพรรณนา ดังนี้

“...นักเรียนจำนวน 35 คน อาศัยอยู่กับบิดามารดา จำนวน 15 คน อยู่กับญาติจำนวน 20 คน ส่วนที่ไม่ได้อาศัยอยู่กับบิดามารดาเนื่องจากพ่อแม่หย่าร้าง บิดามารดาไปทำงานต่างถิ่น แต่บิดามารดาต้องไปทำงานแต่เช้ากลับบ้านค่ำ...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 14 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...นักเรียนส่วนมากใช้เวลาเดินทางไปและกลับจากโรงเรียนโดยการเดิน จักรยาน และจักรยานยนต์ ใช้เวลาไม่ถึง 20 นาที ส่วนมากไปโรงเรียนก่อน 08.00 น. และกลับถึงบ้านก่อนเวลา 16.30 น....”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 16 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองส่วนใหญ่ของนักเรียนบอกว่านักเรียนในปกครองของตนเองได้ช่วยเหลืองานตามที่รับผิดชอบตามที่มอบหมายและใช้เวลาทำการบ้านในช่วงเวลาหลังจากเลิกเรียนและก่อนเข้านอนตอนกลางคืน...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 18 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...อยู่ที่บ้านนักเรียนส่วนใหญ่จะเชื่อฟังคำสั่งสอนของพ่อแม่ การแต่งกาย เป็นระเบียบ แตกต่างจากเมื่อก่อนมาก กลับถึงบ้านรู้จักช่วยงานผู้ปกครอง...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 21 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองตอบว่าได้ให้ความร่วมมือในการว่ากล่าวตักเตือนเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียนในปกครอง นักเรียนให้ความเชื่อฟังและปฏิบัติตามเป็นอย่างดี...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 27 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

“...ผู้ปกครองและนักเรียนให้การต้อนรับและตื่นตื่นดีใจเมื่อเห็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัยมาเยี่ยมบ้าน...”

(กลุ่มผู้ร่วมวิจัย. 27 กันยายน 2553 : การสัมภาษณ์)

สรุปผลการดำเนินการตามกิจกรรมครูประจำชั้นของกลุ่มผู้ร่วมวิจัยในการดำเนินการพัฒนาคุณธรรมด้านวินัย พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ชื่นชมและเป็นการสร้างความเข้าใจที่ดีระหว่างทางโรงเรียนกับทางบ้าน นักเรียนภาคภูมิใจที่เห็นคุณครูไปเยี่ยมบ้าน ให้การต้อนรับและฝากทางโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดไป จากการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนของกลุ่มเป้าหมายหลังจากการดำเนินการเสร็จแล้ว ปรากฏว่านักเรียนมีพฤติกรรมด้านวินัยต่อตนเองและต่อส่วนรวมในทางที่ดีขึ้น โดยได้รับคำชมเชยจากทางผู้ปกครองตลอดจนครูกลุ่มผู้ร่วมศึกษาและครูในโรงเรียนหลายท่านว่านักเรียนแต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อยและมาโรงเรียนแต่เช้ากว่าเดิมและรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและเอาใจใส่ในการดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณเป็นอย่างดี การประพฤติดีระเบียบของทางโรงเรียนมีน้อยลง เห็นได้จากการบันทึก พฤติกรรมของนักเรียนในสมุดบันทึกการแก้ไขพฤติกรรมของ

นักเรียนไม่ค่อยมี แต่อาจจะมีก็เป็นกรณีความคิดเล็กน้อยที่ไม่รุนแรงที่สามารถบอกกล่าวและเตือนแล้วนักเรียนก็นำไปแก้ไขในทางที่ดีขึ้น ซึ่งไม่ได้ลงบันทึกและรายงานผู้ปกครองเหมือนครั้งก่อน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนา ก่อนการพัฒนาและหลังการพัฒนานักเรียนที่มีปัญหา หมายถึง ด้านการแต่งกาย 23 คน ด้านมารยาทงาม 22 คน ด้านการตรงต่อเวลา 5 คน และด้านการทำความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน 35 คน หลังการใช้กิจกรรมพัฒนา โดยใช้ประเมินการปฏิบัติและพฤติกรรมของนักเรียนด้านการแต่งกาย มารยาทงาม การตรงต่อเวลา และการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณ โรงเรียน ดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและระดับการปฏิบัติงานการพัฒนานักเรียนด้านการแต่งกาย ก่อนและหลังการดำเนินการ (นักเรียนกลุ่มมีปัญหา)

ข้อ	การปฏิบัติงานดำเนินการพัฒนานักเรียน	ก่อนการดำเนินการกิจกรรม		หลังการดำเนินการกิจกรรม	
		$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ
1	นักเรียนชายนำชายเสื้อเข้าข้างในกางเกงทุกครั้ง	2.93	ปานกลาง	4.42	มาก
2	นักเรียนไว้ผมตามระเบียบโรงเรียนกำหนด	2.85	ปานกลาง	4.52	มากที่สุด
3	นักเรียนสวมรองเท้า ถุงเท้า เข็มขัด ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน	2.99	ปานกลาง	4.53	มากที่สุด
4	นักเรียนไม่ใช้เครื่องประดับตกแต่งเกินระเบียบของโรงเรียน	3.05	ปานกลาง	4.49	มาก
5	นักเรียนตัดเล็บสั้นสะอาดเรียบร้อย	3.01	ปานกลาง	4.50	มาก
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)		2.96	ปานกลาง	4.49	มาก

จากตารางที่ 11 จากการประเมินพัฒนานักเรียนด้านการแต่งกายจำนวน 23 คน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1-6 ถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่1-3 โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต1 พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาวิสัยด้านการแต่งกายก่อนการดำเนินกิจกรรมพัฒนา ในระดับน้อย($\bar{X}=1.79$) มี และหลังการดำเนินกิจกรรมพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$)

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ยและระดับการปฏิบัติงานการพัฒนาวิสัยด้านมารยาทงาม ก่อนและหลังการดำเนินการ (นักเรียนกลุ่มมีปัญหา)

ข้อ	การปฏิบัติงานดำเนินการพัฒนาวิสัยนักเรียน	ก่อนการดำเนินกิจกรรม		หลังการดำเนินกิจกรรม	
		$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ
1	นักเรียนเดินก้มหัวเล็กน้อยเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่	2.48	น้อย	4.35	มาก
2	นักเรียนยกมือไหว้และกล่าวคำว่า “สวัสดี” เมื่อพบครูตอนเช้า	2.58	น้อย	4.46	มาก
3	นักเรียนยกมือไหว้เมื่อส่งและรับของจากครู	2.71	น้อย	4.41	มาก
4	นักเรียนยกมือไหว้ขออนุญาตเข้า-ออกจากห้อง	2.20	น้อย	4.47	มาก
5	นักเรียนนั่งสนทนากับครูในขณะที่ครูนั่ง	2.46	น้อย	3.39	มาก
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)		1.86	2.48	น้อย	4.42

จากตารางที่ 12 จากการประเมินพัฒนาวิสัยด้านมารยาทงามของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ พบว่า ผลการประเมินการพัฒนาวิสัยด้านการแต่งกายก่อนการดำเนินกิจกรรมพัฒนาในระดับน้อย ($\bar{X}=1.86$) และหลังการดำเนินกิจกรรมพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$)

ตารางที่ 13 ค่าเฉลี่ยและระดับการปฏิบัติงานการพัฒนาวินัยด้านตรงต่อเวลา
ก่อนและหลังการดำเนินการ (นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา)

ข้อ	การปฏิบัติงานดำเนินการ พัฒนาวินัยนักเรียน	ก่อนการดำเนินการ		หลังการดำเนินการ	
		$\bar{X}$	ระดับการ ปฏิบัติ	$\bar{X}$	ระดับการ ปฏิบัติ
1	นักเรียนมาโรงเรียนทันเช้า แถวเคารพธงชาติ	1.97	น้อย	4.50	มาก
2	นักเรียนเข้าชั้นเรียนและ เรียนเต็มเวลาทุกชั่วโมง	2.40	น้อย	4.42	มาก
3	นักเรียนเข้าแถวรวมกันก่อน เข้าเรียนภาคบ่ายตรงเวลาทุก วัน	2.18	น้อย	4.45	มาก
4	นักเรียนรับประทานอาหาร ตอนพักกลางวันตรงเวลา	2.28	น้อย	4.47	มาก
5	นักเรียนเข้าแถวหลังเลิก เรียนตรงเวลาทุกวัน	2.08	น้อย	4.43	มาก
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	1.33	น้อยที่สุด	4.20	มาก

จากตารางที่ 13 จากการประเมินพัฒนาวินัยด้านการตรงต่อเวลาของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1-6 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ พบว่า ผลการประเมิน
การพัฒนาวินัยด้านการแต่งกายก่อนการดำเนินการพัฒนาในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.33$)
และหลังการดำเนินการพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$)

ตารางที่ 14 ค่าเฉลี่ยและระดับการปฏิบัติงานการพัฒนานโยบายด้านการรักษาความสะอาด
ห้องเรียนและบริเวณโรงเรียน ก่อนและหลังการดำเนินการ (นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา)

ข้อ	การปฏิบัติงานดำเนินการพัฒนา วินัยนักเรียน	ก่อนการดำเนินการ		หลังการดำเนินการ	
		$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ	$\bar{X}$	ระดับการปฏิบัติ
1	นักเรียนตั้งใจปฏิบัติงานในเขตรักษาความสะอาดในเขตที่กำหนดให้	2.20	น้อย	4.50	มาก
2	นักเรียนเอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่เวรรักษาความสะอาดห้องเรียน	3.03	ปานกลาง	4.42	มาก
3	นักเรียนเอาใจใส่รักษาความสะอาดห้องพิเศษ	2.91	ปานกลาง	4.45	มาก
4	นักเรียนทิ้งขยะลงในถังขยะ	3.03	ปานกลาง	4.47	มาก
5	นักเรียนเอาใจใส่ช่วยกันรักษาความสะอาด	3.04	ปานกลาง	4.43	มาก
	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	2.20	น้อย	4.50	มาก

จากตารางที่ 14 จากการประเมินพัฒนานโยบายด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนและบริเวณโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านเม่นใหญ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่าผลการประเมินการพัฒนานโยบายด้านการแต่งกายก่อนการดำเนินการกิจกรรมพัฒนา ในระดับน้อย ($\bar{X}=1.86$) และหลังการดำเนินการกิจกรรมพัฒนาในระดับมาก ($\bar{X}=4.16$)